

Kerk2030 is hulp voor heel gewone kerken die van elkaar kunnen leren

Het initiatief Kerk2030 wil lokale kerken helpen van elkaar te leren hoe je gemeente kunt zijn in je eigen omgeving. ‘Het gaat ons echt om de gewone kerken, van Bergentheim tot Buitenpost.’

Eline Kuijper 16 maart 2020 aangepast 09:53

Dominee Joost Smit en manager Klaas Koelewijn. (beeld Jaco Klamer)

Amersfoort

‘Hebben kerken eigenlijk geen belangrijke rol in de coronacrisis? Bijvoorbeeld om ervoor te zorgen dat niemand alleen sterft in quarantaine?’ Op de werkkamer van dominee Joost Smit gaat het binnen een minuut over hoe kerken de samenleving kunnen dienen. Smit vormt samen met verandermanager Klaas Koelewijn en vijf anderen de initiatiefgroep achter Kerk2030. Het is een project waarbij Nederlands-, vrijgemaakt- en christelijk-gereformeerde kerken elkaar helpen christen te zijn in hun eigen lokale, maatschappelijke omgeving.

twintigers en dertigers

Het begon drie jaar geleden, als een soort burgerinitiatief in de kerk. Roel Kuiper, rector van de Theologische Universiteit Kampen hield een toespraak bij het 10-jarig jubileum van Steunpunt KerkenWerk, een organisatie die diezelfde drie gereformeerde kerken ondersteunt in organisatorische en praktische zaken. Hij sprak daar een droom uit: kunnen we niet zoiets doen als Kerk2025 in de Protestantse Kerk? Dat is een nota van de PKN, met visie die de krimpende Protestantse Kerk moet klaarstomen voor de toekomst.

Klaas Koelewijn was erbij en dacht: dat kan prima. 'Maar dan wel sámen met twintigers en dertigers, het moet geen project van dominees zijn.' Zodoende ontstond er een groep die aan de slag ging. Er kwam een conferentie in 2017 met 25 jonge gemeenteleden uit kerken in heel Nederland. Zij zaten 24 uur bij elkaar, spraken over de vraag wat er nu van essentieel belang is om kerk te zijn.

Koelewijn vertelt wat daaruit naar voren kwam. 'We zijn gekomen tot zes praktijken. Daar is de eredienst er een van. Andere zijn: vertrouwen op de kracht van genade, toegewijd leven, levende gemeenschappen, een nieuwe levensstijl en dienend leiderschap. Al die praktijken horen bij de twee belangrijkste functies van het lichaam – de kerk is immers het lichaam van Christus. Dat zijn inademen en uitademen. Bij inademen hoort God loven en prijzen, gemeenschap vormen. En bij uitademen hoort: het Woord verkondigen en het dienen van je omgeving.'

gewone kerken

Deze theorie is uitgewerkt in een boekje, maar daar blijft het niet bij. De kern van het project Kerk2030 is het samenbrengen van lokale kerken, zo'n tien per keer. Zij ontmoeten elkaar eens in het halfjaar, gedurende twee jaar. Om naar elkaar te luisteren en van elkaar te leren. Smit: 'Het gaat ons echt om de gewone kerken. Je hoort vaak veel flitsende verhalen uit stadsgemeenten of pioniersplekken. Maar er gebeurt ook heel veel in de gewone kerk, waar vier generaties bij elkaar zitten en in hun eigen context christen zijn. Dat is lang niet zo sexy als die flitsende pioniersplekken, maar het is wel waar ons hart ligt.'

Twee jaar geleden begon er een pilot, met een groep van twaalf kerken. Van Buitenpost tot Brunssum, Apeldoorn en Bergentheim. Zij hebben elkaar de afgelopen twee jaar opgezocht om ervaringen en ideeën uit te wisselen. En dan dus vooral als gemeenteleden, samen met predikanten. Koelewijn: 'De dominee in Buitenpost vertelde dat hij iets heel kleins had gedaan, met veel effect. Hij had het logo van de kerk veranderd. Daar stond eerst: Gereformeerde Kerk vrijgemaakt Buitenpost, met daarachter: Fonteinkerk. Dat heeft hij veranderd in: Fonteinkerk Buitenpost, met daarachter: Gereformeerde Kerk vrijgemaakt.' Die verandering van het logo liet vooral een nieuwe mindset zien: dit is een kerk voor Buitenpost. Dat die hoort bij een landelijk instituut is slechts een label.

grondsoorten

En juist dat raakt de kern van Kerk2030. Dat is geen uitgebreide studie naar de huidige maatschappelijke ontwikkelingen op landelijk niveau, waar de kerk als instituut op moet inspelen. Nee, het richt zich op de lokale gemeente en hoe die in haar eigen context kan inspelen op wat daar speelt.

Smit: ‘De predikant in Buitenpost liet in een van de sessies een landkaart zien met de verschillende grondsoorten van die omgeving. Dan denk je: wat heeft dat met de kerk te maken? Maar in die context zit er veel verschil tussen veengrond en andere bodemsoorten. Wie op veen woont, heeft vaak een achtergrond in de turfafzetting. Dat zijn vaak mensen die zich achtergesteld voelen, in een underdogpositie. Dat zegt veel over de sociale samenhang van de gemeente.’ En daarvan kan een kerk aan de andere kant van het land in, zeg, Brunssum, leren. Smit: ‘In Limburg gaat het zelfs nog verder: tot onder de grond. In Brunssum hebben veel mensen jarenlang in de mijnbouw gewerkt. Wat betekent dat voor die kerk?’

Dit traject dat een groep gemeenten samen aangaat, heeft de naam Glow meegekregen. Die letter staan voor: Geloof, Leer- en OntWikkeltraject. Kerken die belangstelling hebben, kunnen zich inschrijven en krijgen in groepen van tien begeleiding van Koelewijn. Deze week zou er een evenement zijn om Kerk2030 te lanceren, maar dat is in verband met het coronavirus afgeblazen. Op 4 juni is er wel een informatiebijeenkomst over het project.

niet exclusief

De vraag is waarom dit initiatief zich beperkt tot drie kerken. Is er geen aansluiting gezocht bij evangelische gemeenten, de Protestantse Kerk, baptisten of katholieken? Koelewijn: ‘We liften nu mee op de eenwording van Nederlands- en vrijgemaakt-gereformeerden. Een paar christelijk-gereformeerde kerken doen mee in dit project. Maar het project is niet exclusief. Het idee is juist dat de kerken die in het Glow-traject zitten, aansluiting zoeken bij kerken in hun omgeving.’

En hoe verhoudt Kerk2030 zich tot de landelijke kerkverbanden, die veelal deze maanden in synode of landelijke vergadering bijeen zijn? Koelewijn: ‘Waarom zouden we wachten op initiatief vanuit een synode als je ook gewoon kunt beginnen? Tegelijk hebben we wel contact gezocht met bijvoorbeeld Ad de Boer, voorzitter van de regiegroep die de hereniging leidt tussen vrijgemaakt- en Nederlands-gereformeerden. Hans Schaeffer, professor praktische theologie, doet wetenschappelijk onderzoek naar dit project. We zoeken dus wel aansluiting.’ Smit: ‘Dit doen we omdat we houden van de kerk, juist van die normale kerken in Buitenpost en Bergentheim. Het initiatief ligt niet bij een classis of synode, maar bij mensen op het grondvlak.’ <